

CAPUT XV.

Fiat firmamentum etc. Gen. I, 19. Quid firmamentum, quid superiores aquæ.

XVI. AUT quis nisi tu, Deus noster, fecisti nobis « Firmamentum » auctoritatis super nos in Scriptura tua divina? « Cœlum enim plicabitur ut liber¹, » et nunc sicut pellis extenditur super nos². Sublimioris enim auctoritatis est tua divina Scriptura, cum jam obierunt istam mortem illi mortales, per quos eam dispensasti nobis. Et tu scis, Domine, tu scis quemadmodum pellibus indueris homines, cum peccato mortales fierent³. Unde sicut pellem extendisti firmamentum Libri tui, concordēs utique sermones tuos, quos per mortalium ministerium superposuisti nobis. Namque ipsa eorum morte solidamentum auctoritatis in eloquiis tuis per eos editis sublimiter extenditur super omnia quæ subter sunt: quod cum hic viverent, non ita sublimiter extensum erat. Nondum sicut pellem cœlum extenderas, nondum mortis eorum famam usquequaque dilataveras.

XVII. Videamus, Domine, cœlos opera digitorum tuorum: disserena oculis nostris nubilum quo subtexisti eos. Ibi est testimonium tuum, sapientiam præstans parvulis⁴. Perfice, Deus meus, laudem tuam ex ore infantium et lactentium. Neque enim novimus alios libros ita destruentes superbiam, ita destruentes inimicum et defensorem⁵,

¹ Isaï. xxiv, 4. — ² Psal. ciii, 2. — ³ Gen. iii, 21. — ⁴ Psal. xviii, 8. — ⁵ Id. viii, 3, 4.

resistentem reconciliationi tuæ defendendo peccata sua. Non novi Domine, non novi alia tam casta eloquia, quæ sic mihi persuaderent confessionem, et lenirent cervicem meam jugo tuo, et invitarent colere te gratis. Intelligam ea, Pater bone: da mihi hæc subterposito, quia subterpositis solidasti ea.

XVIII. Sunt aliæ aquæ super hoc firmamentum, credo immortales, et a terrena corruptione secretæ. Laudent nomen tuum, laudent te super cœlestes populi Angelorum tuorum, qui non opus habent suspicere firmamentum hoc, et legendo cognoscere verbum tuum. Vident enim faciem tuam semper¹, et ibi legunt sine syllabis temporum quid velit æterna voluntas tua. Legunt, eligunt, et diligunt; semper legunt, et nunquam præterit quod legunt. Eligendo enim et diligendo legunt ipsam incommutabilitatem consilii tui. Non clauditur codex eorum, nec plicatur liber eorum, quia tu ipse illis hoc es, et es in æternum, quia super hoc firmamentum ordinasti eos, quod firmasti super infirmitatem inferiorum populorum, ubi suspicerent et cognoscerent misericordiam tuam, temporaliter enuntiantem te, qui fecisti tempora. In cœlo enim, Domine, misericordia tua, et veritas tua usque ad nubes². Transeunt nubes, cœlum autem manet: transeunt prædicatores verbi tui ex hac vita in aliam vitam; Scriptura vero tua usque in finem sæculi super populos extenditur. Sed et cœlum et terra transibunt; sermones autem tui non transibunt³, quoniam et pellis plicabitur, et fœnum super quod extendebatur, cum claritate sua præteriet; verbum autem tuum manet in æternum⁴; quod nunc in ænigmate nubium et per speculum cœli⁵, non sicuti est apparet nobis; quia et nos quamvis Filio tuo di-

¹ Matth. xviii, 10. — ² Psal. xxxv, 6. — ³ Matth. xxiv, 35. — ⁴ Isaï. xl, 6. — ⁵ I Cor. xiii, 12.

lecti simus, nondum apparuit quod erimus. Attendit per retia carnis, et blanditus est, et inflammavit, et cucurrimus, post odorem ejus. Sed cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est¹: sicuti est, Domine, videre nostrum, quod nondum est nobis.

~~~~~

CAPUT XVI.

Solus Deus se scit omnino sicuti est.

XIX. NAM sicut omnino tu es, tu scis solus, qui es incommutabiliter, et scis incommutabiliter, et vis incommutabiliter. Et essentia tua scit et vult incommutabiliter, et scientia tua est et vult incommutabiliter, et voluntas tua est et scit incommutabiliter. Nec videtur justum esse coram te, ut quemadmodum se scit lumen incommutabile, ita sciatur ab illuminato commutabili. Ideoque anima mea tanquam terra sine aqua tibi²; quia sicut se illuminare de se non potest, ita se satiare de se non potest. Sic enim apud te fons vitæ, quomodo in lumine tuo videbimus lumen³.

¹ 1 Joan. iii, 2. — ² Psal. cxlii, 6. — ³ Id. xxxv, 10.

~~~~~

CAPUT XVII.

Congregentur aquæ, etc. Gen. i, 9. Quid mare, quid arida. — Explicatur versiculum: Germinet terra, etc. Gen. i, 11.

XX. QUIS congregavit amaricantes in societatem unam? Idem namque illis finis est temporalis et terrenæ felicitatis, propter quam faciunt omnia; quamvis innumerabili varietate curarum fluctuent. Quis, Domine, nisi tu qui dixisti ut congregarentur aquæ in congregationem unam: « Et appareret arida sitiens tibi? » Quoniam tuum est et mare, et tu fecisti illud, et aridam terram manus tuæ formaverunt¹; neque enim amaritudo voluntatum, sed: « Congregatio aquarum vocatur mare. » Tu enim coërces etiam malas cupiditates animarum et figis limites quousque progredi sinantur, atque ut in se comminuantur fluctus earum²: atque ita facis mare ordine imperii tui super omnia.

XXI. At animas sitientes tibi, et apparentes tibi alio fine distinctas a societate maris, occulto et dulci fonte irrigas, ut et terra det fructum suum; et dat fructum suum, et te jubente Domino Deo suo germinat anima nostra opera misericordiæ: « Secundum genus, » diligens proximum in subsidiis necessitatum carnalium: « Habens in se » semen secundum similitudinem; » quoniam ex nostra

¹ Psal. xciv, 5. — ² Job. xxxviii, 10, 11.

infirmirate compatimur ad subveniendum indigentibus, similiter opitulantes quemadmodum nobis vellemus open ferri, si eodem modo indigeremus; non tantum in facilibus tanquam in herba seminali, sed etiam in protectione adjutorii forti robore, sicut lignum fructiferum, id est, beneficium ad eripiendum eum qui injuriam patitur, de manu potentis, et præbendo protectionis umbraculum valido robore justi iudicii.

~~~~~

CAPUT XVIII.

Fiant luminaria, etc. Gen. 1, 14. Quæ luminaria dividuntur inter diem et noctem.

XXII. *ITA*, Domine, ita oro te, oriatur sicuti facis, sicuti das hilaritatem et facultatem, oriatur de terra veritas, et justitia de cælo respiciat¹, et: « Fiant in firmamento luminaria. » Frangamus esurienti panem nostrum, et egenum sine tecto inducamus in domum nostram: nudum vestiamus, et domesticos seminis nostri non despiciamus. Quibus in terra natis fructibus, vide quia bonum est; et erumpat temporanea lux nostra², et de ista inferiori fruge actionis in delicias contemplationis verbum vitæ superius obtinentes, appareamus sicut luminaria in mundo coherentes firmamento Scripturæ tuæ. Ibi enim nobiscum disputas, ut dividamus inter intelligibilia et sensibilia, tanquam « Inter diem et noctem; » vel inter animas alias intelligibilibus, alias sensibilibus deditas; ut jam non

¹ Psal. LXXXIV, 12. — ² Isai. LVIII, 7, 8.

tu solus in abdito dijudicationis tuæ, sicut ante quam fieret firmamentum: « Dividas inter lucem et tenebras; » sed etiam spirituales tui in eodem firmamento positi atque distincti, manifestata per orbem gratia tua: « Luceant super » terram, et dividant inter diem et noctem, et significant » tempora; » quia vetera transierunt, ecce facta sunt nova; et quia propior est nostra salus quam cum credidimus¹; et quia nox præcessit, dies autem appropinquavit; et quia benedicis coronam anni tui², mittens operarios in messem tuam³, in qua seminanda alii laboraverunt, mittens etiam in aliam sementem⁴, cujus messis in fine⁵. Ita das vota optanti, et benedicis annos justi; tu autem idem ipse es, et in annis tuis qui non deficiunt⁶, horreum præparas annis transeuntibus. Æterno quippe consilio propriis temporibus bona coelestia das super terram.

XXIII. Quoniam quidem alii datur per Spiritum sermo sapientiæ tanquam « Luminare majus, » propter eos qui perspicuæ veritatis luce delectantur tanquam in principio diei; alii autem sermo scientiæ secundum eundem Spiritum, tanquam « Luminare minus; » alii fides, alii donatio curationum, alii operationes virtutum, alii prophetia, alii dijudicatio spirituum, alteri genera linguarum; et hæc omnia tanquam « Stellæ. » Omnia enim hæc operatur unus atque idem Spiritus, dividens propria unicuique prout vult, et faciens apparere sidera in manifestatione ad utilitatem⁷. Sermo autem scientiæ qua continentur omnia sacramenta, quæ variantur temporibus tanquam « Luna, » et cæteræ notitiæ donorum, quæ deinceps tanquam « Stellæ » commemorata sunt, quantum differunt ab illo candore sapientiæ, quo gaudet prædictus dies, tantum « In » principio noctis sunt. » His enim sunt necessaria, quibus

¹ Rom. XIII, 11. — ² Psal. LXIV, 12. — ³ Matth. IX, 38. — ⁴ Joan. IV, 38. — ⁵ Matth. XIII, 39. — ⁶ Psal. CI, 28. — ⁷ I Cor. XII, 7-11.

ille prudentissimus servus tuus non potuit loqui quasi spiritalibus, sed quasi carnalibus¹, ille qui sapientiam loquitur inter perfectos². Animalis autem homo tanquam parvulus in Christo lactisque potator, donec roboretur ad solidum cibum, et aciem firmet ad solis aspectum, non habeat desertam noctem suam, sed luce lunæ stellarumque contentus sit. Hæc nobiscum disputas, sapientissime Deus noster, in libro tuo firmamento tuo, ut discernamus omnia contemplatione mirabili, quamvis adhuc « In signis, » et in temporibus, et in diebus, et in annis. »

CAPUT XIX.

Tractat eundem versiculum: *Fiant luminaria, etc.*

XXIV. SED prius lavamini, mundi estote; auferte nequitiam ab animis vestris, atque a conspectu oculorum meorum, ut « Appareat arida. » Discite bonum facere, iudicate pupillo, et justificate viduam: « Ut germinet terra » herbam pabuli et lignum fructiferum: » et venite disputemus, dicit Dominus: « Ut fiant luminaria in firmamento cœli, et luceant super terram. » Quærebat dives ille a magistro bono, quid faceret ut vitam æternam consequeretur: dicat ei magister bonus, quem putabat hominem, et nihil amplius; bonus est autem, quia Deus est: dicat ei ut si vult venire ad vitam, servet mandata: separet a se amaritudinem malitiæ atque nequitie; non occidat, non mœchetur, non furetur, non falsum testi-

¹ 1 Cor. iii, 1. — ² Id. ii, 6.

monium dicat, ut « Appareat arida; et germinet » honorem patris et matris, et dilectionem proximi. Feci, inquit, hæc omnia. Unde ergo tantæ spinæ, si terra fructifera est? Vade, extirpa sylvosa dumeta avaritiæ; vende quæ possides, et implere frugibus dando pauperibus, et habebis thesaurum in cœlis, et sequere Dominum, si vis esse perfectus, eis sociatus inter quos loquitur sapientiam ille qui novit quid distribuatur diei et nocti, ut noris et tu: « Ut fiant et tibi luminaria in firmamento cœli; » quod non fiet, nisi fuerit illic cor tuum; quod item non fiet, nisi fuerit illic thesaurus tuus, sicut audisti a magistro bono¹. Sed contristata est terra sterilis, et spinæ offocaverunt verbum³.

XXV. Vos autem genus electum, infirma mundi, qui dimisistis omnia, ut sequeremini Dominum, ite post eum, et confundite fortia; ite post eum, speciosi pedes: « Et » lucete in firmamento³; » ut cœli enarrent gloriam ejus « Dividentes inter lucem perfectorum, » sed nondum sicut Angelorum; « Et tenebras parvulorum, » sed non despectorum; lucete super omnem terram; et dies sole candens eructet diei verbum sapientiæ, et nox luna luens annuntiet nocti verbum scientiæ⁴. Luna et stellæ nocti lucent; sed nox non obscurat eas; quoniam ipsæ illuminant eam pro modulo ejus. Ecce enim tanquam Deo dicente: « Fiant luminaria in firmamento cœli, » factus est subito de cœlo sonus, quasi ferretur flatus vehemens, et visæ sunt linguæ divisæ quasi ignis, qui et insedit super unumquemque illorum⁵, et facta sunt luminaria in firmamento cœli⁶, verbum vitæ habentia. Ubique discurrite, ignes sancti, ignes decori. Vos enim estis lumen mundi,

¹ Matth. vi, 21. — ² Id. xix, 16-22. — ³ 1 Petr. ii, 9. — ⁴ Psal. xviii, 2. — ⁵ Act. ii, 2, 3. — ⁶ Matth. v, 14.

nec estis sub modio. Exaltatus est cui adhæsis, et exaltavit vos. Discurrite, et innotescite omnibus gentibus.

CAPUT XX.

Producant aquæ reptilia, etc. Gen. I, 20. Quæ reptilia, quæ volatilia.

XXVI. CONCIPAT et mare, et pariat opera vestra, « Et » producant aquæ reptilia animarum vivarum. » Separantes enim pretiosum a vili, facti estis os Dei, per quod diceret: « Producant aquæ, » non animam vivam quam terra producit, sed, « Reptilia animarum vivarum, et volatilia volantia super terram. » Repserunt enim sacramenta tua, Deus, per opera sanctorum tuorum inter medios fluctus tentationum sæculi, ad imbuendas gentes nomine tuo, in baptismo tuo. Et inter hæc facta sunt magnalia mirabilia tanquam ceti grandes, et voces nuntiorum tuorum volitantes super terram juxta firmamentum Libri tui, præposito illo sibi ad auctoritatem, sub quo volitarent quocumque irent. Neque enim sunt loquelæ, neque sermones, quorum non audiantur voces eorum, quando in omnem terram exiit sonus eorum, et in fines orbis terræ verba eorum¹; quoniam tu, Domine, benedicens multiplicasti hæc.

XXVII. Numquid mentior, aut mixtione misceo, neque distinguo lucidas cognitiones harum rerum in firmamento cœli, et opera corporalia in undoso mari et

¹ Psal. xviii, 3, 4.

sub firmamento cœli? Quarum enim rerum notitiæ sunt solidæ et terminatæ sine incrementis generationum, tanquam lumina sapientiæ et scientiæ, earumdem rerum sunt operationes corporales multæ ac variæ, et aliud ex alio crescendo multiplicatur in benedictione tua, Deus, qui consolatus es fastidia sensuum mortalium, ut in cognitione animi res una multis modis per corporis motiones figuretur atque dicatur: « Aquæ produxerunt hæc; » sed in verbo tuo. Necessitates alienatorum ab æternitate veritatis tuæ populorum produxerunt hæc; sed in Evangelio tuo; quoniam ipsæ aquæ ista ejecerunt, quarum amarus languor fuit causa, ut in tuo verbo ista procederent.

XXVIII. Et pulchra sunt omnia faciente te, et ecce tu inenarrabiliter pulchrior qui fecisti omnia; a quo si non esset lapsus Adam, non diffunderetur ex utero ejus sanguis maris, genus humanum profunde curiosum, et procellose tumidum, et instabiliter fluidum; atque ita non opus esset ut in aquis multis corporaliter et sensibiliter operarentur dispensatores tui mystica facta et dicta. Sic enim nunc mihi occurrerunt reptilia et volatilia, quibus imbuti et initiati homines corporalibus sacramentis subditi, non ultra proficerent, nisi spiritaliter viveret anima gradu alio, et post initii verbum in consummationem respiceret.

CAPUT XXI.

Producat terra animam vivam etc. Gen. I, 24.

XXIX. Ac per hoc in verbo tuo non maris profunditas, sed ab aquarum amaritudine terra discreta ejecit, non reptilia animarum vivarum et volatilia, sed animam vivam. Neque enim jam opus habet baptismo, quo gentibus opus est, sicut opus habebat cum aquis tegetur. Non enim intratur aliter in regnum cœlorum ex illo, quo instituisti ut sic intretur: nec magnalia quærit mirabilium quibus fiat fides. Neque enim nisi signa et prodigia viderit, non credit¹, cum jam distincta sit terra fidelis ab aquis maris infidelitate amaris, et linguæ in signo sunt non fidelibus, sed infidelibus². Nec isto igitur genere volatili, quod verbo tuo produxerunt aquæ, opus habet terra quam fundasti super aquas. Immitte in eam verbum tuum per nuntios tuos. Opera enim eorum narramus, sed tu es qui operaris in eis, ut operentur animam vivam. Terra producit eam, quia terra causa est ut hæc agant in ea; sicut mare fuit causa ut agerent reptilia animarum vivarum, et volatilia sub firmamento cœli, quibus jam terra non indiget; quamvis piscem manducet³ levatum de profundo in ea mensa quam parasti in conspectu credentium⁴: ideo enim de profundo levatus est ut alat aridam. Et aves marina progenies, sed tamen super terram multiplicantur. Primarum enim vocum evangelizantium infidelitas homi-

¹ Joan. IV, 48. — ² I Cor. XIV, 22. — ³ Luc. XXIV, 43. — ⁴ Psal. XLII, 5.

num causa extitit, sed et fideles exhortantur, et benedicuntur ab eis multipliciter de die in diem. At vero anima viva de terra sumpsit exordium, quia non prodest jam nisi fidelibus continere se ab amore hujus sæculi, ut anima eorum tibi vivat, quæ mortua erat in deliciis vivens, deliciis, Domine, mortiferis¹; nam tu puri cordis vitales deliciæ.

XXX. Operentur ergo jam in terra ministri tui, non sicut in aquis infidelitatis annuntiando et loquendo per miracula et sacramenta et voces mysticas, ubi intenta sit ignorantia mater admirationis in timore occultorum signorum: talis enim est introitus ad fidem filiis Adam oblitis tui, dum abscondunt se a facie tua² et fiunt abyssus: sed operentur etiam sicut in arida discreta a gurgitibus abyssi et sint forma fidelibus vivendo coram eis, et excitando ad imitationem. Sic enim non tantum ad audiendum, sed etiam ad faciendum audiunt. « Quærite Dominum et vivet » anima vestra³, ut producat terra animam viventem. » Nolite conformari huic sæculo⁴, » continete vos ab eo. Evitando vivit anima, quæ appetendo moritur. Continete vos ab immani feritate superbiæ, ab inerti voluptate luxuriæ, et a fallaci nomine scientiæ, ut sint bestię mansuetæ, et pecora edomita, et innoxii serpentes. Motus enim animæ sunt isti in allegoria: sed fastus elationis, et delectatio libidinis, et venenum curiositatis motus sunt animæ mortuæ; quia non ita moritur, ut omni motu careat; quoniam discedendo a fonte vitæ, moritur atque ita suscipitur a prætereunte sæculo, et conformatur ei.

XXXI. Verbum autem tuum, Deus, fons vitæ æternæ est, et non præterit: ideoque in verbo tuo cohibetur ille discessus, dum dicitur nobis: Nolite conformari huic sæculo: ut producat terra in fonte vitæ animam viven-

¹ I Tim. V, 6. — ² Gen. III, 8. — ³ Psal. LXXIII, 33. — ⁴ Rom. XII, 1.

tem : in verbo tuo per Evangelistas tuos animam continentem, imitando imitatores Christi tui. Hoc est enim secundum genus, quoniam æmulatio viri ab amico est. « Estote, inquit, sicut ego; quia et ego sicut vos ¹. Ita erunt in anima viva bestię bonę in mansuetudine actionis. Mandasti enim, dicens : « In mansuetudine opera » tua perface, et ab omni homine diligeris². » Et pecora bona neque si manducaverint, abundantia; neque si non manducaverint, egentia, et serpentes boni, non perniciosi ad nocendum, sed astuti ad cavendum, et tantum explorantes temporalem naturam, quantum sufficit, ut per ea quę facta sunt, intellecta conspiciatur æternitas³. Serviunt enim rationi hęc animalia, cum a progressu mortifero cohibita vivunt et bona sunt.

~~~~~

CAPUT XXII.

Faciamus hominem ad imaginem etc. Gen. 1, 26.
Renovatio mentis.

XXXII. Ecce enim, Domine Deus noster, creator noster, cum cohibitę fuerint affectiones ab amore sæculi, quibus moriebamur male vivendo, et cœperit esse anima vivens bene vivendo, completumque fuerit verbum tuum, quod per Apostolum tuum dixisti : « Nolite conformari huic sæculo ⁴ : » consequitur et illud quod adjunxisti statim, et dixisti : « Sed reformamini in novitate mentis vestrę : » non jam secundum genus tanquam imitantes præceden-

¹ Galat. 1v, 12. — ² Eccli. 111, 19. — ³ Rom. 1, 20. — ⁴ Id. 11, 2.

tem proximum, nec ex hominis melioris auctoritate viventes. Neque enim dixisti : Fiat homo secundum genus : sed, « Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem » nostram¹, » ut nos probemus quę sit voluntas tua. Ad hoc enim dispensator ille tuus generans per Evangelium filios², ne semper parvulos haberet quos lacte nutriret, et tanquam nutrix foveret³ : « Reformamini, inquit, in » novitate mentis vestrę, ad probandum vos quę sit voluntas Dei, quod bonum et beneplacitum et perfectum⁴. » Ideoque non dicis : Fiat homo, sed, « Faciamus » hominem. » Nec dicis : Secundum genus : sed, « Ad » imaginem et similitudinem nostram. » Mente quippe renovatus, et conspiciens intellectam veritatem tuam, homine demonstratore non indiget, ut suum genus imitetur; sed demonstrante te probat ipse quę sit voluntas tua, quod bonum et beneplacitum et perfectum : et doces eum jam capacem videre Trinitatem unitatis, et unitatem Trinitatis. Ideoque pluraliter dicto : « Faciamus hominem ; » singulariter tamen infertur : « Et fecit Deus hominem : » et pluraliter dicto : « Ad imaginem nostram ; » singulariter infertur : « Ad imaginem Dei. » Ita homo renovatur in agnitionem Dei, secundum imaginem ejus qui creavit eum⁵ : et spiritalis effectus judicat omnia, quę utique judicanda sunt ; ipse autem a nemine judicatur.

¹ Gen. 1, 26. — ² 1 Cor. 1v, 5. — ³ 1 Thess. 11, 7. — ⁴ Rom. 11, 2. — ⁵ Gen. 1, 27, et Coloss. 111, 10.